

Posudek oponenta na diplomovou práci

Bc. Kateřina Honsová: Komentovaný překlad slovinského literárního díla: Jasmin B. Frelih *Ideoluzije*. Praha, FF UK 2020, 77 s. (+ 27 s. příloh)

Předložená diplomová práce zpracovává téma překladu umělecké prózy ze slovinštiny do češtiny, které názorně představuje na překladech vybraných povídek ze sbírky *Ideoluzije* současného slovinského spisovatele Jasmina B. Freliha.

Autorka si v úvodu práce stanovuje cíl „vytvořit funkčně ekvivalentní překlad uměleckého textu a zároveň předložit českému čtenáři překlad literárního díla současného slovinského spisovatele, který se v zahraničí již dočkal několika ocenění, zatímco jeho tvorba v České republice je téměř neznámá. Zároveň je cílem práce poukázat na překladatelské problémy, které se mohou vyskytnout při překladu z druhého slovanského jazyka, který je češtině podobný, ale přináší i úskalí, se kterými je nutné se vypořádat.“ (s. 8)

V první kapitole autorka velmi stručně představuje osobnost a dílo spisovatele a zmiňuje i jediný překlad jeho díla do češtiny, který umožňuje také českému čtenářskému publiku seznámit se s dílem současného oceňovaného slovinského autora. Autorka bohužel nevyužila příležitost zasadit dílo J. B. Freliha do širšího kontextu slovinské i evropské literatury, která by jí dovolila srovnat dílo zvoleného autora se současnými literárními proudy a tím také zdůraznit jeho osobitost a jedinečnost. Vzhledem k tomu, že se jedná o současného a navíc mladého spisovatele, lze předpokládat, že o něm autorka nenašla mnoho zdrojů, z nichž by mohla čerpat – přesto je zarážející, že v této ani následující kapitole neuvádí zdroj ani jeden. Působí to, jako by spisovatel (sic oceňovaný!) nebyl kritikou ani čtenářskou obcí vůbec reflektován.

Druhá kapitola podrobněji představuje tři povídky ze sbírky *Ideoluzije*, které si autorka zvolila k překladu (nedozvídáme se, proč byly vybrány ze čtrnácti povídek ze sbírky právě tyto tři). Nastiňuje jejich obsah a jazykový styl (citace, kterými je spisovatelův styl ilustrován, jsou sice uváděny i v originálním znění, ale bez zdroje). Kapitola je tak úvodem ke kapitole následující, která přináší samotné překlady zvolených tří povídek: *De Nachtwacht*, *Vrabci* a *Pod tlakem konce* (jejich originály jsou připojeny k práci jako příloha). Překlady jsou velmi zdařilé a čtivé, je zde nejpatrnější pečlivá práce autorky. Až na drobnosti se autorce podařilo splnit předem stanovený cíl, aby „překlad nebyl vnímán jako text přeložený z cizího jazyka, ale jako české původní dílo“ (s. 8).

V následujících dvou kapitolách (není jasný důvod jejich rozdělení, který následně vede k jejich naprosté rozsahové nesouměrnosti) pak autorka přibližuje zvolenou metodu překladu („překlad zde uvedených povídek se pohybuje na pomezí metody volné a metody věrné“, s. 53)

a následně představuje jednotlivé překladatelské problémy, s nimiž se při překladu zvolených povídek musela vypořádat. V pěti podkapitolách postupně představuje problémy lexikální, gramatické, syntaktické a stylistické, překlad názvu díla a intertextualitu. V této kapitole autorka poprvé představuje práci se zdroji a dokládá obeznámenost se základní českou literaturou věnující se překládání (J. Levý, Z. Kufnerová a kol., D. Knittlová a další) – zahraniční literatura je zastoupena minimálně. Vybrané problémy jsou stručně představeny a ilustrovány jedním nebo dvěma příklady z textu povídek. Byť přehledně rozdělené, autorka bohužel představuje jen některé problémy, s nimiž se setkala při překladu konkrétních tří povídek, a ani se nezmiňuje o dalších problémech, na které mohou překladatelé při překladu krásné literatury mezi dvěma slovanskými jazyky, nebo konkrétně při překládání ze slovinštiny do češtiny, narazit (např. překlad frazémů, který musela i sama ve vybraných povídkách řešit, ale nepojednává o něm – viz frazém „mlátit prázdnou slámu“, v originále „grabit slamo“, přeložený jako „mlátit slámu“, s. 41). Často se nesnaží ani probírané problémy zobecnit, o její poznatky se tak bohužel lze jen stěží opřít a využít je jako pomůcku při překladech dalších textů mezi těmito dvěma jazyky – což by vzhledem k nedostatku odborné literatury na toto téma bylo zcela určitě přínosné.

Samotné překlady povídek už byly označeny jako zdařilé, přesto k nim několik poznámek:

1. „Ustavil sem se pred trgovino s spominki in se spraševal, ali bi kdo želel, da mu prinesem kakšnega.“ (III) – překlad autorky: „Zastavil jsem se před obchodem se suvenýry a napadlo mě, jestli by někdo nechtěl nějaký přivést.“ (s. 21) – místo doslovného slovesa „přinést“ zde autorka volí (nelogické) „přivést“, byť v češtině suvenýr většinou někomu přinášíme nebo přivážíme, přivést můžeme jen někoho živého.

2. Autorka v překladech funkčně pracuje se stylovými rovinami slovní zásoby (práci vysvětluje v podkapitole 6.4.), což výrazně přispívá k vnímání překladu jako autentického textu – o to rušivěji pak působí místa, která stylově vybočují, např. vedle věty „o nějaký použitelnosti raději pomlčet“ (s. 21, nespisovná koncovka –ý místo –é u přídavných jmen středního rodu) věty „koukej našťvaně na někoho jiného“ (s. 21, spisovná koncovka –ého nenahrazena nespisovnou –ýho) nebo „nevím přesně, co cítím, když sleduji dva lidi“ (s. 20, u slovesa sledovat použita spisovná, až knižní koncovka –i, byť by se lépe hodila spisovná, ale hovorová varinata koncovky –u; obdobně v příkladu „dobře si pamatují“, s. 23).

3. Pozor na skloňování cizích slov v češtině: „bílý SUV“ – v češtině obvykle středního rodu (s. 47); „když jsem šel k Pizza Hut“ – vedle dalších autorčiných řešení „nenašel jsem Pizzu Hut“, „Pizzu Hut mám rád“ by zde bylo správné „k Pizze Hut“ (s. 21).

Z formálního hlediska je práce zpracovaná standardně. Autorčin projev je plynulý a srozumitelný, někdy zbytečně rozvláčný s opakováním informací, a s vyšší mírou formálních a gramatických chyb (např. chybný slovosled, který může vést až ke změně významu věty, špatně kladené čárky (důsledně po vložení věty), volné/nepřesné nakládání se spojovacími výrazy, nadužívání ukazovacích a odkazovacích výrazů (příklad: „tento náznak minimalismu můžeme najít v tomto dialogu“, s. 16) apod.). Překlady povídek by před případným vydáním měly určitě projít jazykovou korekturou (čimž by se odstranily další chyby typu „zatím“ versus „za tím“, s. 41), která by výrazně prospěla také celé práci.

Přese všechny výhrady výše uvedené konstatujeme, že se autorce podařilo splnit předem stanovený cíl práce: vytvořit funkčně ekvivalentní překlad tří povídek, který může sloužit jako základ k budoucímu překladu celé sbírky. Cíl podat „zevrubný translatologický postup práce s originálem a výsledným překladem“ (s. 70) byl splněn jen neúplně, a autorka jen neúplně splnila také cíl závěrečné práce prokázat schopnost práce se zdroji (opakovaně se omezuje na lakonická a generalizující tvrzení bez odkazu na zdroje typu „v současné době se většinou cizí jazyk použitý v originále nepřekládá“, s. 60, nebo „všechny zmíněné povídky splňují kritéria umělecké literatury“, s. 13).

Největší hodnotu práce tak spatřuji ve snaze uvést do českého prostředí mezinárodně oceňovaného autora, který v zdejším prostředí dosud zůstává téměř neznámý – z toho důvodu, i na základě všeho výše uvedeného považuji předloženou práci za vyhovující požadavkům kladeným na závěrečnou práci a doporučuji ji k veřejné obhajobě, hodnotím ji ale známkou nižší: dobře.

Mgr. Helena Stranjik, Ph.D.

Katedra jihoslovanských a balkanistických studií
Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

V Praze, dne 11. srpna 2020